

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

**Factors Affecting the Efficiency of Land and Building Tax Collection:
A Case Study of Sri Sakhon Subdistrict Administrative Organization
Sri Sakhon District Narathiwat Province.**

อิมรอน ตาเยะ¹, ฮากิม ผูหาคา²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622077@yru.ac.th

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
hakim.p@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์เพื่อ “ศึกษาปัจจัยการ ส่งเสริมประชาชนในการชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร” การวิจัย ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการเลือกแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูล 15 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร หัวหน้ากองคลัง หรือเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้พนักงานประเมินภาษีและประชาชนในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการส่งเสริมการชำระภาษีดำเนินการผ่านการประชาสัมพันธ์หลาย ช่องทาง เช่น หนังสือแจ้ง เสียงตามสาย การประสานผู้นำชุมชน และการติดตามโดยตรง ส่งผลให้ประชาชน ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการชำระภาษี สำหรับปัจจัยด้านประสิทธิภาพ พบว่า (1) ด้านความถูกต้อง ครบถ้วน มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และอ้างอิงราคาประเมินจากกรมธนารักษ์ ทำให้การประเมิน มีความถูกต้อง (2) ด้านความคุ้มค่าของต้นทุน รายได้ที่จัดเก็บได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย และมีการลดต้นทุน โดยใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น (3) ด้านการจัดเก็บได้ตามเป้าหมาย สามารถจัดเก็บได้ตามหรือเกินเป้าหมาย ในบางปี และ (4) ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา มีระบบติดตามผู้ค้างชำระอย่างเป็นขั้นตอน

คำหลัก: ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง, ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี, การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

This study aimed to examine the process used by Sri Sakhon Subdistrict Administrative Organization to encourage citizens to pay land and building tax. The research employed a qualitative approach. Key informants were selected through purposive sampling and included the Mayor, the Chairman of the Subdistrict Administrative Council, the Chief Administrative Officer, the Head of the Finance Division or revenue officers, tax assessment officers, and local residents. Data were analyzed using content analysis. The results showed that the organization promotes tax payment through several communication channels, such as official notification letters, community loudspeaker announcements, coordination with community leaders, and direct follow-up with taxpayers. These efforts help encourage most citizens to cooperate in paying their taxes. In terms of efficiency factors, the findings indicated that: (1) accuracy and completeness are supported by the use of computerized systems and official appraisal values from the Treasury Department, which help ensure correct tax assessment; (2) cost-effectiveness is achieved because the revenue collected is higher than the operational expenses, and the organization has reduced costs by increasing the use of online systems; (3) tax collection generally meets or exceeds the set targets in some fiscal years; and (4) timeliness is supported by a clear and systematic follow-up process for delinquent taxpayers.

Keywords: Land and Building Tax, Tax Collection Efficiency, Public Participation

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในประเทศไทยดำเนินการภายใต้ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ซึ่งถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2562 เป็นต้นไป โดยเริ่มดำเนินการจัดเก็บภาษีครั้งแรกในปี พ.ศ. 2563 พระราชบัญญัตินี้ถูกนำมาใช้แทนที่ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งมีปัญหาในการดำเนินการจัดเก็บ เนื่องจากภาษีโรงเรือนและที่ดินมีฐานภาษีที่มาจากค่ารายปี ซึ่งต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการประเมิน ทำให้เกิดความไม่แน่นอนและไม่มีความชัดเจนในการคำนวณภาษี นอกจากนี้ อัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี ถือเป็นอัตราที่สูง ส่งผลให้ผู้เสียภาษีร้องเรียนจำนวนมาก (วีรยา ปารมีศรีจรรยา, 2564, หน้า 26) เนื่องจากภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นและความซ้ำซ้อนกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในขณะเดียวกัน ภาษีบำรุงท้องที่ซึ่งจัดเก็บจากฐานภาษีที่เป็นราคา

ปานกลางของที่ดิน ก็มีปัญหาเช่นกัน โดยราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษีมีการปรับปรุงครั้งล่าสุดในช่วงปี พ.ศ. 2525-2528 ซึ่งอ้างอิงจากราคาที่ดินในช่วงปี พ.ศ. 2521-2525 ทำให้ข้อมูลล้าสมัยและไม่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน อีกทั้งอัตราภาษีบำรุงท้องที่มีลักษณะไม่แน่นอน และมีการให้การลดหย่อนภาษีสำหรับที่ดินที่ใช้เพื่อการอยู่อาศัย ปศุสัตว์ หรือเกษตรกรรมไม่เกิน 2,000 ตารางวา (5 ไร่) ส่งผลให้ที่ดินในกลุ่มดังกล่าวได้รับการยกเว้นภาษีเป็นจำนวนมาก (จินดา จิตรปลื้ม 2568)

พระราชบัญญัติที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562รัฐได้ประกาศใช้เพื่อเป็นภาษีประเภทใหม่ที่จะนำมาใช้ทดแทนการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บอยู่ก่อนการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ รายได้จากการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดจะเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งหมด โดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของรัฐบาล การจัดเก็บภาษีผู้ครอบครองเป็นรายปี แบ่งออกเป็น ภาษีทรัพย์สินที่ดินสิ่งปลูกสร้าง และภาษีอสังหาริมทรัพย์ ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) ภาษีที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2) ภาษีที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย (3) ภาษีที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่กรณีของการปล่อยทิ้งร้าง เช่น ใช้เพื่อพาณิชย์กรรมเกษตรกรรมและอยู่อาศัย อุตสาหกรรม โรงแรม อพาร์ทเมนท์ ร้านค้า บ้านเช่า และ (4) ภาษีที่ดินที่รกร้างว่างเปล่า ถือเป็นที่ดินที่ไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อนำรายได้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น เริ่มมีการจัดเก็บตั้งแต่เดือน สิงหาคม ปี 2563 เป็นต้นไป (สุดารัตน์ สังข์น้อย และจิตติยา ทองเก็น, 2568)

การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างภายใต้พระราชบัญญัติฉบับใหม่เป็นการเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สินที่เป็นภาษีทางตรง โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยประเมินฐานภาษีจากมูลค่าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง จำแนกตามประเภทของทรัพย์สิน การใช้ประโยชน์ และประเภทของผู้เสียภาษี (บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล) อัตราภาษีถูกกำหนดให้เป็น อัตราก้าวหน้าแบบขั้นบันได เพื่อให้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าต่ำมีภาระภาษีที่น้อย ขณะที่ทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดเพดานอัตราภาษี (Tax Ceiling) ซึ่งเป็นอัตราภาษีสูงสุดที่สามารถจัดเก็บได้ อย่างไรก็ตาม อัตราภาษีที่จัดเก็บจริงจะถูกกำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่ระบุในพระราชบัญญัติ นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดอัตราภาษีที่สูงขึ้น แต่ต้องไม่เกินเพดานอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงกระบวนการส่งเสริมและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์กรบริหารส่วนตำบลศรีสาคร เพื่อถอดบทเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่ดีตามแนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) ผลการศึกษาในครั้งนี้จะไม่เพียงแต่ช่วยรักษามาตรฐานของพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสามารถใช้เป็นโมเดลต้นแบบให้กับท้องถิ่นอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้และนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาปัจจัยการส่งเสริมประชาชนจ่ายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจปัจจัยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ผลการวิจัยคาดว่าจะสามารถนำองค์ความรู้และปัจจัยความสำเร็จไปประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในอนาคต

กรอบแนวคิด

ธนิดา จิตรปลื้ม (2568, หน้า 310) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับการชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นมีผลทำให้การจัดเก็บภาษีบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านการให้บริการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และ 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ในด้านปัจจัยการจัดเก็บภาษี ประกอบด้วย 4 ด้านสำคัญ ได้แก่

1. ด้านการให้บริการ หมายถึง การจัดทำป้ายแสดงขั้นตอนการชำระภาษีไว้ให้เห็นชัดเจน และเข้าใจง่าย การให้บริการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว การให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อนหลังอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ให้บริการอย่างต่อเนื่องจนแล้วเสร็จโดยไม่มีการพัก และมีบริการรับชำระภาษีนอกสถานที่

2. ด้านบุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความรู้ สามารถอธิบายให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เสียภาษีได้ มีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะให้บริการ มีความสุภาพและมีกิริยามารยาทที่เหมาะสม และมีจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี

3. ด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ หมายถึง อาคารหรือห้องรับชำระภาษีมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สถานที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอแก่ผู้มาติดต่อชำระภาษี มีวัสดุอุปกรณ์ เช่น ปากกา แท่นประทับตรา เอกสารตัวอย่าง ฯลฯ เตรียมไว้ให้ ที่นั่งรับรองประชาชนมีความสะดวกสบายและเพียงพอ และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ห้องน้ำ เป็นต้น

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ วารสาร เพื่อเผยแพร่ชี้แจงให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการเสียภาษีเป็นประจำ การประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี ระยะเวลาของการรับชำระภาษีหลายช่องทาง เช่น ติดตั้งป้ายในชุมชน ใช้รถเคลื่อนที่ ประกาศเสียงตามสาย เป็นต้น

การส่งเอกสารเตือนให้ประชาชนมาชำระภาษีล่วงหน้า การติดตามของเจ้าหน้าที่เมื่อไม่ยื่นแบบในเวลาที่กำหนด และสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความชัดเจนและเข้าใจง่าย

ปัจจัยทั้ง 4 ด้านดังกล่าว ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อ “ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี” ซึ่งเป็นตัวแปรตาม โดยประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีในงานวิจัยนี้พิจารณาจาก 4 มิติ ได้แก่

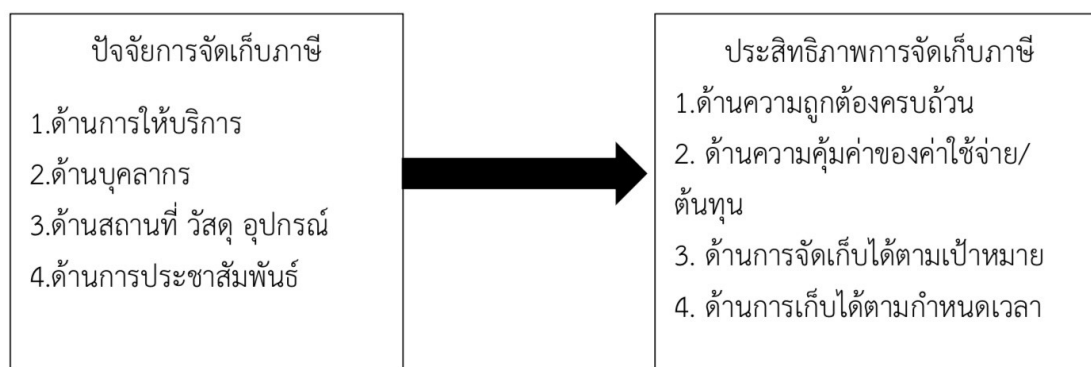
1. ด้านความถูกต้องครบถ้วน หมายถึง ความแม่นยำของข้อมูล การประเมินภาษีที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย และการลดความคลาดเคลื่อนในการคำนวณ

2. ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย/ต้นทุน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่จัดเก็บได้กับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นให้เกิดรายได้สุทธิมากกว่าต้นทุน และมีการบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม

3. ด้านการจัดเก็บได้ตามเป้าหมาย หมายถึง ความสามารถของหน่วยงานในการจัดเก็บรายได้ให้เป็นไปตามหรือเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนงบประมาณประจำปี

4. ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา หมายถึง ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และการลดจำนวนผู้ค้างชำระ

ดังนั้น กรอบแนวคิดการวิจัยจึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล โดยปัจจัยด้านการจัดเก็บภาษีทั้ง 4 ด้าน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล หากหน่วยงานสามารถพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ให้มีความพร้อมและเข้มแข็ง ย่อมส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมีความถูกต้อง คุ้มค่า บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปตามกำหนดเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษากระบวนการเชิงชุมชนประชาชนจ่ายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งในหัวข้อนี้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ประชากรและ

กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับกระบวนการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน อีกทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการทำความเข้าใจบริบทและรายละเอียดเชิงลึก มากกว่าการอ้างอิงเชิงปริมาณ ดังนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจึงมีความเหมาะสมกับลักษณะของการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน หัวหน้ากองคลัง หรือเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ จำนวน 2 คน พนักงานประเมินภาษี จำนวน 1 คน ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีในตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน ต่อหมู่บ้านรวมจำนวนเป็น 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามจากการศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ข้อคำถามครอบคลุมประเด็นด้านการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่และอุปกรณ์ และด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามในด้านเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการจำแนกและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเภทของข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต มาทำการเรียบเรียงและอธิบายในลักษณะเชิงบรรยาย เพื่อสะท้อนรูปแบบและลักษณะประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีที่ดิน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ “เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมประชาชนจ่ายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร” ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาจากเอกสาร บทความ วารสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีกำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้ 1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน 2. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน 3. ปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน 4. หัวหน้ากองคลัง หรือเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ จำนวน 2 คน 5. พนักงานประเมินภาษี จำนวน 1 คน 6. ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีในตำบลศรีสาคร จำนวน 1 คน ต่อหมู่บ้านรวมจำนวนเป็น 9 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจะสามารถวิเคราะห์สรุปผลจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสัมภาษณ์
2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
3. ประเด็นข้อมูลตามวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านจัดเก็บภาษี

1. ปัจจัยด้านการให้บริการ

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาครมีการพัฒนารูปแบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน การใช้ระบบคิวอาร์โค้ดชำระภาษีออนไลน์ และการลงพื้นที่ให้บริการเชิงรุก อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัด เช่น ระบบขัดข้องเป็นบางครั้ง และประชาชนบางรายเตรียมเอกสารไม่ครบถ้วน ส่งผลต่อความล่าช้าในการให้บริการ

2. ปัจจัยด้านบุคลากร

เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้รับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ และมีทักษะในการสื่อสารที่ส่งเสริมความร่วมมือจากประชาชน แม้จำนวนบุคลากรโดยรวมเพียงพอ แต่ยังคงขาดตำแหน่งข้าราชการโดยตรง อีกทั้งยังพบปัญหาลูกหนี้ค้างชำระและข้อมูลที่ดินไม่เป็นปัจจุบัน

3. ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์

สถานที่ให้บริการมีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถรองรับภารกิจประจำได้ แต่ในช่วงใกล้ครบกำหนดชำระภาษีอาจเกิดความแออัด มีการใช้ระบบ e-LAAS และคอมพิวเตอร์ช่วยคำนวณภาษี ซึ่งช่วยเพิ่มความถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้ หากได้รับงบประมาณเพิ่มเติม ควรพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่รวมถึงระบบเทคโนโลยีให้ทันสมัยมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์

มีการประชาสัมพันธ์ผ่านหลายช่องทาง ทั้งสื่อออนไลน์ สื่อชุมชน หนังสือแจ้ง และการประสานผู้นำท้องถิ่น ช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม ยังมีบางส่วนที่มาชำระใกล้กำหนดหรือค้างชำระ สะท้อนว่าควรเพิ่มความต่อเนื่องและความเข้มข้นของการประชาสัมพันธ์ประสิทธิภาพด้านความถูกต้องครบถ้วน

ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

1. ด้านความถูกต้องครบถ้วน

กระบวนการประเมินและจัดเก็บภาษีมีความถูกต้องในระดับสูง ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยอ้างอิงราคาประเมินจากกรมธนารักษ์ และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยคำนวณเพื่อลดความคลาดเคลื่อน มีการตรวจสอบข้อมูลก่อนออกใบแจ้งภาษีอย่างรอบคอบ และยังไม่ปรากฏข้อร้องเรียนอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ อาจพบข้อจำกัดเรื่องข้อมูลที่ดินบางส่วนไม่เป็นปัจจุบัน

2. ด้านความคุ้มค่าของต้นทุน

การจัดเก็บภาษีมีความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย โดยรายได้สูงกว่าต้นทุนการดำเนินงาน หน่วยงานมีแนวทางลดต้นทุนอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แทนเอกสารกระดาษ และการประสานผู้นำชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

3. ด้านการจัดเก็บได้ตามเป้าหมาย

โดยภาพรวมสามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และบางปีสามารถจัดเก็บได้เกินเป้าหมาย ปัจจัยสนับสนุนสำคัญ ได้แก่ การวางแผนงานที่ชัดเจน การติดตามเร่งรัดอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่

4. ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา

ประชาชนส่วนใหญ่มาชำระภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ยังมีบางส่วนที่ชำระล่าช้า โดยเฉพาะผู้ที่มีข้อจำกัดด้านการเงิน หน่วยงานมีมาตรการติดตามอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การส่งหนังสือแจ้งเตือน การออกหนังสือเตือนครั้งที่ 2 การโทรศัพท์ติดตาม และการประสานผู้นำชุมชน

โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับดี ทั้งด้านความถูกต้อง คุ้มค่า การบรรลุเป้าหมาย และการจัดเก็บตามกำหนดเวลา แม้จะมีข้อจำกัดบางประการ แต่โดยรวมสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาครมีกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนชำระภาษีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าผ่านหลายช่องทาง เช่น หนังสือแจ้งประเมิน เสียงตามสาย ผู้นำชุมชน และช่องทางออนไลน์ของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารเชิงรุกและการสร้างการรับรู้แก่ประชาชน นอกจากนี้ หน่วยงานยังมีมาตรการติดตามและเร่งรัดผู้ค้างชำระอย่างเป็นขั้นตอน ได้แก่ การออกหนังสือเตือน การโทรศัพท์ติดตาม และการประสานผู้นำชุมชนเพื่อช่วยแจ้งข้อมูล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการความร่วมมือในระดับพื้นที่ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มอัตราการชำระภาษีและลดจำนวนผู้ค้างชำระ

ในด้านการอำนวยความสะดวก หน่วยงานมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการคำนวณและจัดเก็บข้อมูล รวมถึงเปิดโอกาสให้ชำระผ่านช่องทางที่สะดวกมากขึ้น ซึ่งช่วยลดขั้นตอน ลดความผิดพลาด และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ส่งผลให้การจัดเก็บรายได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าประชาชนบางส่วนมักมาชำระภาษีในช่วงใกล้ครบกำหนด และบางรายประสบปัญหาด้านการเงิน ทำให้ต้องมีการติดตามเพิ่มเติม สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการส่งเสริมยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจเชิงบวกและการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของภาษีในระยะยาว

โดยสรุป กระบวนการส่งเสริมประชาชนจ่ายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสาครมีความชัดเจน เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจ ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ การอำนวยความสะดวก และการติดตามเร่งรัด ซึ่งส่งผลให้การจัดเก็บรายได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้จะยังมีประเด็นที่ควรพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน
2. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น สถิติรายได้ย้อนหลัง อัตราการค้างชำระ หรือระยะเวลาในการติดตาม เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย
3. ควรศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้เสียภาษีเพิ่มเติม เช่น ทักษะคติ ความเข้าใจในกฎหมายภาษี หรือสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน เพื่อให้เห็นมิติทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการชำระภาษี
4. ควรพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น แบบสอบถามออนไลน์ หรือการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ค้างชำระ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสะท้อนข้อเท็จจริงได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). *การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *คู่มือการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัติ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

- ธนิดา จิตรปลื้ม. (2568). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*
- สุดาร์ตน์ สังข์น้อย และชิตติยา ทองเก็น. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*
- ทรงเกียรติ ล้านพลแสน, ธัญญิกานต์ คำวิเศษธนธรณ์, ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย และ อนุชา ลาวงค์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ศิริพร สีสว่าง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี มหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ด
- วีรยา ปารมีศรีจรรยา (2564). การนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วชิรวัชร งามละหม่อม (2559, 3 กุมภาพันธ์). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม* https://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html